

Guy Vanhengel, Jean-Luc Vanraes, Carla Dejonghe, René Coppens en Els Ampe

BRUSSELS MANIFEST: EEN ANTWOORD

VLD-fractie - Brussels Hoofdstedelijk Parlement - Februari 2005

Voorafgaand het volgende:

De VLD
parlementsleden
Jean-Luc Vanraes,
Carla Dejonghe,
Els Ampe en
René Coppens
en minister
Guy Vanhengel

werden verkozen
door Brusselaars op 13 juni
2004 en zijn dus representatief
voor hun kiezers. De wijze
waarop parlementen worden
samengesteld ligt vast in wetten,
bijzondere wetten en de grondwet
die op een democratische en dus
representatieve manier tot stand
kwamen.

autonomie en Brussel als een
onderdeel van een federatie van
gemeenschappen en gewesten.

Samengevat: *Het Brussels Manifest* vertolkt de visie van een segment van de Brusselse bevolking. Zij moeten niet poneren dat ze representatief zijn voor de hele bevolking, maar moeten binnen de democratische logica streven naar representativiteit voor hun visie in eerste instantie binnen Brussel, maar ook binnen de rest van de federatie.

De visie van de VLD fractie:

Het Brussels Manifest vertrekt vanuit de premisse dat de huidige multiculturaliteit van Brussel het denken in termen van Nederlandstaligen en Franstaligen in Brussel achterhaald heeft gemaakt. Het is dus een of/ of keuze. Ze staan hier op dezelfde lijn als Franstaligen en Nederlandstaligen die Brussel enkel bekijken vanuit het bipolaire model en het willen beheren vanuit de Vlaamse en Franse gemeenschap.

De visie van de VLD is een en/en visie. De huidige multiculturaliteit van de hoofdstad is een nieuw gegeven dat zich komt toevoegen aan het bestaande evenwicht tussen Franstaligen en Nederlandstaligen. Dat was zelf ook al een evenwicht tussen diegenen die in gewesttermen denken en diegenen die in gemeenschapstermen denken over Brussel.

Waarom deze voorafgaande bemerking? *Het Brussels Manifest* stelt: “we roepen daarom de Brusselse politieke verantwoordelijken op om de bicommunautaire taalkloof op te geven en zich te organiseren te midden van de Brusselse bewegingen, die werkelijk representatief zijn voor de Brusselse gemeenschap”.

Dit uitgangspunt delen wij dus niet:
1. er is geen algemene consensus binnen de Brusselse samenleving over een Brusselse gemeenschap. Er bestaat zowel aan Nederlandstalige zijde, aan Franstalige zijde als bij andere Brusselaars een palet van zeer verschillende visies gaande van totale verwerping van het voorgestelde concept tot totale aanvaarding en de oneindig vele nuances die daar tussen liggen;
2. Brussel maakt zolang België bestaat, en de VLD zit nog steeds in de Belgische logica, deel uit van een federatie waar er een evenwicht bestaat tussen de eigen Brusselse

In februari 2003 stelde de vzw Manifesto haar Brussels Manifest op. In dit manifest pleiten ze voor een Brusselse Gemeenschap. “Het Brussels Manifest: een antwoord” zijn bedenkingen van de Brusselse VLD-fractie bij dit manifest. Dit antwoord kwam er op vraag van Prof. Witte en Dr. De Groof (VUB) die over het manifest een enquête uitvoeren.

BRUSSELS MANIFEST: EEN ANTWOORD

VLD-FRACTIE

BRUSSELS HOOFDTEDELIJK
PARLEMENT

2

Theoretisch:

Het Manifest heeft totaal geen aandacht voor verschillen tussen minderheden, verwachtingen, behoeften, achtergronden. Het vat multiculturaliteit samen als een soort melting pot van culturen die één nieuw geheel vormen. Dit is één visie op multiculturaliteit die zeker niet algemeen gedragen wordt, noch bij Vlamingen in Brussel, noch bij Franstaligen, noch bij allochtonen. Ook in de wetenschappelijke literatuur is dit alles behalve de toonaangevende strekking.

In het verlengde hiervan herleiden ze taal en taalverscheidenheid voornamelijk tot een communicatiegegeven. Ook dit staat haaks op stellingen over sociolinguïstiek over hoe talen zich ten aanzien van elkaar verhouden, over processen van acculturatie ... Spontane en goed bedoelde meertaligheid leiden in de praktijk doorgaans tot ééntaligheid. Dit is een wetmatigheid uit de sociolinguïstiek. Daarnaast is taal ook sterk verbonden met cultuur en gemeenschap. Je kan daar kritisch over reflecteren, maar je kan dit niet wegdenken.

Het valt ons op dat het manifest deze dimensie van het debat totaal over het hoofd heeft gezien en daardoor theoretisch bijzonder licht weegt. Het Manifest vertrekt vanuit een éézijdige visie op multiculturaliteit en taal. Een visie die ons inziens niet gewapend is om de vele nuances in Brussel adequaat te vatten.

Praktisch:

Voor de VLD en de representativiteit die wij hebben, is er geen behoefte om de structuur "Brussels Gewest versus twee Gemeenschapscommissies en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie" op te doeken ten voordele van één institutionele "Brusselse Gemeenschap". Anderzijds is er ook absoluut geen behoefte aan het

verscherpen van de tweedeling via het invoeren van een subnationaliteit in Brussel waar we Brusselaars vragen een zwart-wit keuze tussen de twee gemeenschappen te maken.

De vraag blijft of er meer ruimte moet zijn voor een Brussels Gemeenschapsbeleid en in welke domeinen. Voor zover dit Brusselse gemeenschapsbeleid niet wordt gezien als alternatief voor een Vlaams en Frans gemeenschapsbeleid in Brussel, maar als complementair hiermee, hebben we daar geen principiële problemen mee, maar wel tal van praktische vragen.

Het institutionele embryo van een Brussels Gemeenschapsbeleid bestaat: de GGC of Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Daarnaast zijn er de gemeenten die tal van gemeenschapsbevoegdheden hebben.

Voorbeelden

Wij stellen ons een aantal vragen bij "het nodige vertrouwen", het "naleven van afspraken" en ook soms de opportuniteit om dit blindelings verder uit te bouwen.

1. De Brusselse VLD is er absoluut geen voorstander van om bijvoorbeeld een eigen netwerk van Vlaamse ziekenhuizen in Brussel uit te bouwen, naast een Franstalig netwerk. Wij willen een goed tweetalig en kwaliteitsvol netwerk. Op het terrein van de gezondheidszorg denken wij al complementair in termen van de Brusselse Gemeenschap.

De ervaring met de ziekenhuizen die rechtstreeks onder het toezicht van de GGC resorteren zijn geen onverdeelde succes van hetgeen er nu reeds bestaat aan Brussels Gemeenschapsbeleid. De rapporteur van de Raad van Europa, de let Boriss Cilevisc, sprak over een "francophonie de fait" in de Brusselse ziekenhuizen.

Deze ziekenhuizen moeten inderdaad ook inspelen op het groeiende aantal patiënten voor wie het taalprobleem, niet Frans of Nederlands is, maar 100 andere talen. Ook hier stelt het

BRUSSELS MANIFEST: EEN ANTWOORD

VLD-FRACTIE

BRUSSELS HOOFDTEDELIJK
PARLEMENT

3

rapport van de Raad van Europa dat dit geen reden mag en kan zijn om de rechten van Nederlandstaligen die van een andere aard zijn, systematisch te negeren.

Hetzelfde probleem stelt zich bij de OCMW's, de gemeenten en gemeenschapsinitiatieven die uitgaan van gemeenten. Ook dit is een voorbeeld van een reeds bestaand Brussels Gemeenschapsbeleid naar het model dat Het Brussels Manifest verdedigt. Ook hier is de ervaring niet van die aard om op het vlak van het respect voor het Nederlands het nodige vertrouwen aan te wakkeren.

Niet alles aan het bestaande Brusselse Gemeenschapsbeleid is eenzijdig negatief, maar we mogen niet verwachten dat de VLD als partij die representatief is voor een deel van de Brusselaars wild enthousiast is om op basis van de bestaande ervaring een gemeenschapsbeleid binnen de GGC op nieuwe beleidsdomeinen verder uit te bouwen.

Daarentegen heeft de VLD zich de jongste jaren bijzonder constructief opgesteld om te zoeken naar oplossingen om binnen het bestaande Gemeenschapsbeleid de dienstverlening naar Nederlandstaligen in hun taal op het terrein te verbeteren. Dit is geen of/of verhaal. Wij ijveren binnen de GGC evenzeer voor een correcte dienstverlening voor alle gemeenschappen.

2. Cultuurbeleid is een ander voorbeeld. Ook hier gelden een aantal bezwaren die we reeds hierboven hebben geformuleerd over gezondheidszorg. De ervaringen met het gevoerde cultuurbeleid op gemeentelijk vlak zijn niet altijd positief.

Bovendien is er op het vlak van cultuur ook nog een opportuniteitsbedenking. Een Brussels cultuurbeleid is niet eng op Brussel gericht, maar op het hele land. De inbreng van de twee gemeenschappen is hier net essentieel en vormt een brug. Het institutioneel onderbrengen van het cultuurbeleid onder de GGC

zou Brussel afsnijden van zowel de financiële inbreng van de twee grote gemeenschappen alsook van de aantrekkingskracht die Brussel cultureel over het land dient te hebben. Op dit vlak is de visie van Het Manifest, zonder dat het zo bedoeld is, een verenging van de rol van het beleid op cultuur. De tweedeling is hier juist een sterke troef.

Op cultureel vlak verwachten we dan ook veel meer van samenwerking tussen de gemeenschappen (wat er nog onvoldoende is vanuit het beleid) en een open aanpak van de initiatieven zelf naar de andere gemeenschap en andere gemeenschappen (Dit is wel al heel sterk aanwezig aan beide kanten).

3. Een uitzondering kan gemaakt worden voor lokaal of buurtgerichte cultuur, net als voor sport. Ook hier bestaat er reeds een embryo van Brussels Gemeenschapsbeleid vanuit de gemeenten. Het ontwikkelen van dergelijke initiatieven vanuit de GGC mogen we zeker niet principieel uitsluiten, maar het is gezien de evaluatie van het bestaande GGC beleid zeker geen prioriteit.

Voor Sport maken we graag een uitzondering. Op dit terrein is de ervaring op het terrein het positiefst. De Brusselse Sportwereld is een kruispunt van culturen en een kans om cohesie tussen gemeenschappen in de stad te versterken. De geëigende weg is dan wel om de gemeenten extra middelen toe te kennen vanuit het Gewest.

4. Tot slot is er het onderwijs. *Het Brussels Manifest* kiest voor meertalig onderwijs vanuit een Brusselse Gemeenschap. Bij de vorige voorbeelden is de houding van de VLD "voorzichtigheid". Tegenover meertalig georganiseerd onderwijs staan we negatief. Eerst en vooral omwille van de theoretische bedenkingen over verhoudingen tussen talen zoals hierboven geformuleerd.

De stelling van Het Manifest dat het huidige onderwijs het aanleren van talen niet stimuleert, klopt ons inziens niet. Het Nederlandstalig onderwijs in Brussel is een uitstekend instrument in het promoten van meertaligheid. Het is in grote mate, niet uitsluitend,

EEN ANTWOORD

VLD-FRACTIE

BRUSSELS HOOFDTEDELIJK
PARLEMENT

4

het Nederlandstalig onderwijs dat de behoefte aan tweetaligen in de stad invult. Iets waar het manifest gedurig op hamert. Het Nederlandstalig onderwijs blijkt in de praktijk ook een uitstekende brug te slaan tussen de gemeenschappen. Het is geen “Vlaams onderwijs voor Vlamingen”, maar Nederlandstalig onderwijs in Brussel, waarvan de slogan bovendien is “sterk in talen”.

Het heeft de Vlaamse gemeenschap veel moeite gekost dit te organiseren en dit aan Brussel aan te bieden. Professor Ph. Van Parijs waarschuwde dan ook terecht op de studiedag van vzw Manifesto dat “l’intégration dans un système bilingue ne risque-t-elle pas de s’avérer un jeu de dupes aboutissant à dissoudre l’enseignement flamand dans un enseignement fondamentalement francophone que la réforme aurait simplement rendu plus performant en matière d’apprentissage des langues grâce à l’apport d’enseignants flamands? La langue la plus diffusée étant le français, celui-ci aura tendance à s’imposer dans l’administration de l’école, comme dans les contacts informels entre enseignants et élèves. Et quelque soit la qualité des cours, l’apprentissage du néerlandais ne s’en trouveras-t-il pas entravé? »

Brussel heeft volgens de VLD, met het oog op de economie en haar nationale en internationale rol, en met het oog op goede dienstverlening naar de burgers en sociale cohesie in de stad, behoefte aan sterk taalonderwijs. Maar er bestaan tal van praktische en pragmatische voorstellen voor om dit te verbeteren. Het Nederlandstalig onderwijs kan daar in alle bescheidenheid op een aantal vlakken als voorbeeld dienen.

5. De andere invalshoeken van Het Brussels manifest die we nog niet hebben aangehaald, hebben ons inziens minder met de nood aan een Brusselse Gemeenschap te maken dan met de nood aan een grootstedenbeleid in ons land: mobiliteit, verhouding tot de periferie, de financiering en het financieel draagvlak van het Gewest, het gewicht van Brussel binnen de nationale politieke partijen. Al zijn er aan sommige van deze aspecten ook communautaire kanten, het zijn

in eerste instantie problemen die we delen met Antwerpen, Gent, Luik ...

De Brusselse VLD is een sterke pleitbezorger, met concrete voorstellen, voor een meer grootstedelijk gericht beleid in België en Vlaanderen. Maar dit is een ander debat.

Conclusie

De VLD-fractie heeft dus bedenkingen bij de representativiteitsclaim van de opstellers van het Brussels Manifest.

We delen de theoretische onderbouw ervan niet en vinden die bovendien te weinig onderbouwd.

We zijn niet principieel tegen elke vorm van Brussels Gemeenschapsbeleid, voorzover dit beleid complementair is met het gemeenschapsbeleid van de Vlaamse en Franse Gemeenschap.

We vinden dat de nodige structuren hiervoor reeds institutioneel aanwezig zijn.

Bij de uitbouw van een Brussels gemeenschapsbeleid pleiten we in eerste instantie voor voorzichtigheid. En stellen we ons de vraag of het in alle domeinen bovendien even opportuun is.

Johan Basiliades
Fractiesecretaris VLD
Brussels Hoofdstedelijk Parlement